

Azərbaycan Respublikası
Mərkəzi Bankı İdarə Heyətinin
“18” oktyabr 2023-cü il tarixli
qərarı ilə təsdiq edilmişdir
Protokol № 49

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MƏRKƏZİ BANKININ DAXİLİ AUDİT
DEPARTAMENTİ HAQQINDA**

Ə S A S N A M Ə

1. ÜMUMİ MÜDDƏALAR

1.1. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının Daxili audit departamenti (bundan sonra - Departament) Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının (bundan sonra - Mərkəzi Bank) mərkəzi aparatının struktur bölməsidir.

1.2. Departament öz fəaliyyətində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasını, "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında", "Daxili audit haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarını, Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan digər normativ hüquqi aktlarını, Mərkəzi Bankın normativ xarakterli aktlarını, Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin qərarlarını, Mərkəzi Bank üzrə əmrləri, sərəncamları, habelə bu Əsasnaməni, Daxili Auditorlar İnstitutunun standartlarını və Etika Məcəlləsini rəhbər tutur.

1.3. Departament bu Əsasnamə ilə müəyyən olunmuş funksiyalarının yerinə yetirilməsi prosesində Mərkəzi Bankın digər struktur bölmələri və qurumları ilə fəaliyyətini əlaqələndirir.

1.4. Mərkəzi Bankın fəaliyyəti ilə əlaqədar kənar (xarici) audit tərəfindən yoxlamalar aparılarkən, tələb olunduqda Departament tərəfindən kənar auditorun daxili audit hesabatlarına, iş sənədlərinə, audit planlarına və digər aidiyyəti sənədlərə çıxış imkanları təmin edilir.

1.5. Departament işinin planlaşdırılmasında, audit yoxlamalarının həyata keçirilməsində və audit hesabatlarının hazırlanmasında müstəqildir.

1.6. Departament Mərkəzi Bankın siyasətinin müəyyən olunmasında iştirak etmir.

1.7. Departament Mərkəzi Bankın struktur bölmələrinin səlahiyyətlərinə aid işlərə, habelə öz səlahiyyətlərinə aid olmayan proqram və layihələrin hazırlanmasına və ya icrasına cəlb edilmir.

1.8. İllik audit planının icra vəziyyəti və nəticələri barədə müntəzəm olaraq Mərkəzi Bankın sədrinə məlumat verilir.

2. DEPARTAMENTİN FƏALİYYƏTİNİN ƏSAS MƏQSƏDİ

Departamentin fəaliyyətinin əsas məqsədi Mərkəzi Bank üzrə korporativ idarəetmə, risklərin idarə edilməsi və daxili nəzarət sistemlərinin adekvatlığının və effektivliyinin qiymətləndirilməsinə və inkişafına sistemli yanaşmaqla, Mərkəzi Bankın qarşısında duran strateji məqsədlərə nail olmaqda Mərkəzi Bank rəhbərliyinə dəstək olmaqdır.

3. DEPARTAMENTİN ƏSAS FUNKSIYALARI

Departamentin əsas funksiyaları aşağıdakılardır:

3.1. Mərkəzi Bankın bütün struktur bölmələrində, ərazi idarələrində, habelə Mərkəzi Bankın təsisçisi olduğu təsərrüfat subyektlərində audit yoxlamalarının həyata keçirilməsi;

3.2. Mərkəzi Bankın rəhbərliyinin tapşırıqları nəzərə alınmaqla risk yönümlü illik audit planının hazırlanması və Mərkəzi Bankın sədrinə təsdiq üçün təqdim edilməsi;

3.3. Mərkəzi Bank rəhbərliyinin tapşırığına müvafiq olaraq Mərkəzi Bankın təsisçisi olduğu təsərrüfat subyektlərinin daxili audit xidmətinin və digər fəaliyyətlərinin effektivliyinin qiymətləndirilməsi, bununla bağlı zəruri məlumatların əldə edilməsi;

3.4. korporativ idarəetmə, risklərin idarə olunması və daxili nəzarət sistemlərinin beynəlxalq standartlara uyğun qurulması, risklərin minimallaşdırılması, informasiya texnologiyalarının idarə olunmasının təkmilləşdirilməsi və təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi istiqamətlərində Mərkəzi Bankın bütün struktur bölmələrinə, ərazi idarələrinə, habelə Mərkəzi Bankın təsisçisi olduğu təsərrüfat subyektlərinə məsləhət və tövsiyələrin verilməsi;

3.5. resurslardan istifadənin səmərəliliyinin və effektivliyinin qiymətləndirilməsi;

3.6. audit zamanı aşkar edilmiş nöqsanların aradan qaldırılması, habelə uçot və hesabat, daimi nəzarət prosedurları və mexanizmləri barədə Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinə və struktur bölmələrinə tövsiyələrin verilməsi;

3.7. kənar və daxili auditor tövsiyələrinin icrasına nəzarət prosesinin effektivliyinin qiymətləndirilməsi;

3.8. audit zamanı Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin qərarlarının, Mərkəzi Bank üzrə əməllərin, sərəncamların və Mərkəzi Bankın rəhbərliyinin verdiyi göstərişlərin icrasına nəzarətin həyata keçirilməsi;

3.9. Departamentin fəaliyyətinə dair keyfiyyət qiymətləndirilməsi və təkmilləşdirmə proqramının hazırlanması və proqrama əsasən kənar qiymətləndirmənin nəticələri barədə Mərkəzi Bankın sədrinə məlumatların verilməsi;

3.10. səlahiyyətləri çərçivəsində digər ölkələrin mərkəzi banklarının daxili audit xidmətləri və beynəlxalq audit institutları (Daxili Auditorlar İnstitutu, ISACA assosiasiyası və digər) ilə əməkdaşlıq əlaqələrinin yaradılması;

3.11. xarici ölkələrin daxili audit xidmətinin nəzəri və praktiki məsələlərinin öyrənilməsi, ümumiləşdirilməsi və normativ-metodoloji bazanın təkmilləşdirilməsində səmərəli istifadəsinin təmin edilməsi;

3.12. Daxili audit fəaliyyətinə dair normativ-metodoloji sənədlərin layihələrinin hazırlanması;

3.13. Departamentin fəaliyyət istiqamətləri üzrə digər işlərin yerinə yetirilməsi.

4. DEPARTAMENTİN TƏŞKİLATI STRUKTURU VƏ İDARƏ OLUNMASI

4.1. Departamentin təşkilati strukturu aşağıdakı şöbələrdən ibarətdir:

4.1.1. 1-ci audit şöbəsi;

4.1.2. 2-ci audit şöbəsi;

4.1.3. IT auditi şöbəsi.

4.2. Departamentin fəaliyyətinə direktor rəhbərlik edir. Departament direktoru işdə olmadıqda onun səlahiyyətlərini direktor müavini, o da işdə olmadıqda, rəhbərliyin qərarı ilə həvalə edilmiş şöbə rəislərindən biri həyata keçirir.

4.3. Departament direktoru Departamentin metodoloji sənədlərini təsdiq edir.

4.4. Departamentin nomenklatur vəzifəli şəxsləri Mərkəzi Bankın İdarə Heyəti tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad olunurlar.

5. DEPARTAMENTİN İŞİNİN TƏŞKİLİ

5.1. Departamentin əsas funksiyaları bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq Departamentin tərkibinə daxil olan şöbələr vasitəsilə həyata keçirilir.

5.2. 1-ci və 2-ci audit şöbələri:

5.2.1. illik audit planına əsasən Mərkəzi Bankın bütün audit obyektlərində beynəlxalq audit standartlarına uyğun olaraq audit yoxlamalarını həyata keçirir;

5.2.2. Mərkəzi Bankda və Mərkəzi Bankın təsisçisi olduğu təsərrüfat subyektlərində daxili nəzarət sisteminin effektivliyini və səmərəliliyini qiymətləndirir, təkmilləşdirilməsi istiqamətində tövsiyələr verir;

5.2.3. Mərkəzi Bank və Mərkəzi Bankın təsisçisi olduğu təsərrüfat subyektlərində korporativ idarəetmə və risklərin idarə olunması sahəsində prosedurların adekvatlığını, eləcə də həmin prosedurların tətbiq və nəzarət mexanizmlərinin effektivliyini və davamlılığını qiymətləndirir və tövsiyələr verir;

5.2.4. audit zamanı aşkar edilmiş nöqsanların aradan qaldırılması, habelə uçot və hesabat, daimi nəzarət prosedurları və mexanizmləri barədə Mərkəzi Bankın struktur bölmələrinə tövsiyələr verir;

5.2.5. audit zamanı resurslardan istifadənin səmərəliliyini və effektivliyini qiymətləndirir, xərclərin optimallaşdırılması istiqamətində tövsiyələr verir;

5.2.6. audit zamanı Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin qərarlarının, Mərkəzi Bank üzrə əmrlərin, sərəncamların və Mərkəzi Bankın rəhbərliyinin verdiyi göstərişlərin icrasına nəzarəti həyata keçirir;

5.2.7. Əməliyyat riskləri şöbəsi tərəfindən audit tövsiyələrinin icrası ilə əlaqədar struktur bölmələrin müəyyənləşdirdiyi tədbirlərin icrasına nəzarət üzrə təqdim edilən yekun məlumatlar əsasında tədbirlərin icrasının effektivliyini yoxlayır;

5.2.8. rəhbərliyin tapşırığı ilə Departamentin fəaliyyət istiqamətləri üzrə digər işləri yerinə yetirir.

5.3. IT auditi şöbəsi:

5.3.1. Mərkəzi Bankda informasiya sistemləri sahəsində auditin beynəlxalq standartlara (COBIT, ISO) uyğun olaraq aparılmasını təmin edir;

5.3.2. Mərkəzi Bank və Mərkəzi Bankın təsisçisi olduğu təsərrüfat subyektləri üzrə informasiya sistemlərində və avtomatlaşdırılmış əməliyyat proseslərində daxili nəzarət sisteminin effektivliyini və adekvatlığını qiymətləndirir və tövsiyələr verir;

5.3.3. Mərkəzi Bankda və Mərkəzi Bankın təsisçisi olduğu təsərrüfat subyektlərində müvafiq sahə üzrə korporativ idarəetmə, informasiya sistemləri üzrə risklərin idarə olunması sahəsində prosedurların adekvatlığını, eləcə də həmin prosedurların tətbiq və nəzarət mexanizmlərinin effektivliyini və davamlılığını qiymətləndirir və tövsiyələr verir;

5.3.4. informasiya sistemlərinin fəaliyyətinin qanunvericiliyə, qaydalara, prosedurlara və qəbul edilmiş beynəlxalq standartlara uyğun fəaliyyət göstərməsi üzrə audit yoxlamalarını həyata keçirir;

5.3.5. informasiya sistemlərinin təhlükəsizliyi üzrə audit yoxlamalarını həyata keçirir;

5.3.6. məlumat və informasiyanın emalı sahələrində dövrü auditləri həyata keçirir;

5.3.7. Əməliyyat riskləri şöbəsi tərəfindən audit tövsiyələrinin icrası ilə əlaqədar struktur bölmələrin müəyyənləşdirdiyi tədbirlərin icrasına nəzarət üzrə təqdim edilən yekun məlumatlar əsasında tədbirlərin icrasının effektivliyini yoxlayır;

5.3.8. rəhbərliyin tapşırığı ilə Departamentin fəaliyyət istiqamətləri üzrə digər işləri yerinə yetirir.

5.4. Daxili auditorların hüquqları:

5.4.1. auditin aparılması üçün zəruri olan bütün sənədləri, o cümlədən əmrləri, sərəncamları, İdarə Heyətinin qərarlarını əldə edir;

5.4.2. bilavasitə öz vəzifələrini icra edərkən Mərkəzi Bankın bütün fəaliyyət sahələrini, otaqları, əmlakı, sənədləri və sistemləri tam və sərbəst nəzərdən keçirir, həmçinin yoxlanılan fəaliyyət barədə işçilərdən istənilən informasiya və izahat tələb edir;

5.4.3. daxili audit işində maksimum fayda əldə olunması və eyni işin təkrarlanması hallarının azaldılmasını təmin etmək məqsədilə kənar auditorlarla iş əlaqələri (məlumat mübadiləsi və fəaliyyətin əlaqələndirilməsi, həmçinin audit vasitələri və metodları ilə tanışlıq) yaradır;

5.4.4. ehtiyac olduqda, xüsusi bilik və bacarıq tələb edilən sahələr üzrə aparılan audit zamanı Mərkəzi Bankın struktur bölmələrində çalışan əməkdaşlardan lazımi kömək, eləcə də Mərkəzi Bankın daxilindən digər ixtisaslaşmış xidmətlər əldə edir.

5.5. Daxili auditorlara aşağıdakılar qadağandır:

5.5.1. Mərkəzi Bankda auditin obyektivliyinə mənfi təsir edə biləcək hər hansı bir əməliyyatı icra etmək;

5.5.2. öz işlərini yerinə yetirərkən qeyri-obyektivlik və qərəzlilik nümayiş etdirmək, maraqların toqquşmasına yol vermək;

5.5.3. ən azı bir il vaxt müddəti keçmədən, auditdən əvvəl məsuliyyət daşıdıqları digər fəaliyyəti qiymətləndirmək;

5.5.4. audit işçi qrupuna və ya daxili auditorlara kömək etmək üçün qabaqcadan təyin edilmiş işçilər istisna olmaqla, Departament tərəfindən Mərkəzi Bankın hər hansı bir işçisinin birbaşa fəaliyyətindən istifadə etmək;

5.5.5. daxili auditin müstəqilliyinə, obyektivliyinə xələl gətirən hərəkətlər etmək və bu kimi fəaliyyətlə məşğul olmaq;

5.5.6. audit prosesində əldə olunmuş məlumatları qanuna zidd açıqlamaq və ya istifadə etmək.

6. YEKUN MÜDDƏALAR

6.1. Bu Əsasnamə təsdiq edildiyi gündən qüvvəyə minir.

6.2. Bu Əsasnamə qüvvəyə mindiyi gündən Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin 26 iyul 2013-cü il tarixli qərarı (protokol №15) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının Daxili audit departamenti haqqında Əsasnamə" ləğv edilir.

Mərkəzi Bankın sədri

Taleh Kazımov